

KÁDÁR FERENC

Az adakozás bibliai értelme és gyakorlati teológiai vonatkozásai

Bevezetés

Az adakozás az istentiszteletnek az a része, amelyet talán a legtöbb értetlenség és félreértés vesz körül. Kéreget az egyház – állítja a világias felfogás. Vannak lelkészek, akik nem merik, vagy nem akarják hirdetni az adakozást, mert valóban félnek a kéregető egyház bélyegétől, vagy egyszerűen csak feleslegesnek tartják, mondván: úgyis mindenki önként és az ige buzdítására ad, miért kellene külön felhívni erre a figyelmet.

Mások pedig túlhangsúlyozzák, az istentiszteleti hirdetések középpontjába állítják, és bibliátlan, anyagias szemléletmóddal taglalják az adakozást és a gyülekezet életének anyagi vonatkozásait.

Gyülekezeteink sem értik igazán a lényegét. Jó példa erre, hogy vannak helyek, ahol előre bedobják a pénzt a perselybe, s valljuk meg, az sem éppen a legjobb megoldás, hogy az istentisztelet vége után, a kimenetkor adjuk perselyadományunkat.

Újra meg kell értenünk az adakozás lényegét, s ennek érdekében a Szentíráshoz kell fordulnunk, s meg kell néznünk, mi az adakozás bibliai értelme, és ezt követően le kell vonnunk a szükséges gyakorlati teológiai következtetéseket.

Adakozás a Szentírásban

A Biblia sok helyen beszél arról, hogy az ember adhat, visszaadhat valamit Istennek. A legjellemzőbbekre hadd tegyünk itt utalást.

Az őstörténet áldozatbemutatói, Kain és Ábel (Gen 4), Nóé (Gen 8) áldozata, Ábrahám oltárai (Gen 12kk) erről szólnak. A szövetség könyvében, különösen a kultuszi rendelkezések, az ünnepek elrendelése (Ex 34; Lev 23; Deut 16; stb.) szakaszaiban sokszor olvasunk az Úrnak adandó áldozatok és ajándékok különféle formáiról, köztük az adakozásról is. Jellemző parancs hangzik itt el: *De senki se jelenjék meg üres kézzel az Úr színe előtt!* (Deut 16,16; vö.: Ex 34,20)

Dávid a felépítendő templomra gyűjt adományokat. Az 1Krón 29-ben szép összefoglalását találjuk az adakozás ószövetségi értelmének. A fejezet 14. versében így szól Dávid imádságos szava: *Bizony, tőled van mindez, és csak azt adtuk neked, amit kezedből kaptunk.*

Jóás a templom javítására gyűjt adományokat, itt látjuk először a perselyt, mint az adakozás eszközt (2Kir 12,10). Ezsdrás és Nehémiás könyveiben is a templom és a város építésére gyűjtenek adományokat: *Nem fogjuk elhanyagolni Istenünk házát!* (Neh 10,40) Az adományok kérdése természetesen megjelenik a prófétai istentisztelet-kritikában (pl.: Ézs 1,13; Mal 1,6kk), a Zsoltárok könyvében (pl.: 50,9k; 116,12) és a bölcsességirodalomban is (pl.: Péld 11,24k).

Az Újszövetségben Jézus tanításai több ponton is érintik az adakozás kérdését, így a Hegyi beszédben, a kegyességi megnyilvánulások között szól erről az Úr (Mt 5,23k; 6,2k). Az özvegyasszony két fillérének története, az ott elhangzó tanítás legtisztábban tükrözi Jézus felfogását ezen a területen (Mk 12,41-44; Lk 21,1-4). E történetben találkozunk a templomi

persellyel (gadzofülakion – amely kincseskamrát, de e helyen a templomban többfelé elhelyezett trombita formájú perselyt jelent).

Az ősgyülekezet életének egyik karakterisztikus vonása a közösségvállalás volt, amely magában foglalta az anyagi javakat is. Az apostoli levelek több ponton szólnak az adakozásról. Az 1Kor 16,1 alapján az valószínűsíthető, hogy az adakozás szinte a kezdetektől fogva a hét első napjához, az istentisztelethez kapcsolódott.

Ki kell emelnünk a szegénnyé lett jeruzsálemi gyülekezetnek összegyűjtött adományok ügyét, amelyet több helyen (pl.: Róm 15,26; 1Kor 16,1), de legrészletesebben a 2Kor 8-9 részeiben taglal Pál apostol. Itt kiderül, hogy az adakozás *a szentek iránti szolgálata* (8,4), amelyet úgy végeztek, hogy *először önmagukat adták az Úrnak* (8,5). Az apostoli levelek más helyein is találunk tanítást az adakozásról (pl.: 1Tim 6,18; Zsid 13,16).

Az adakozás kontextusa és alapja

Az adakozás kérdése nem önmagában és önmagáért jelenik meg a Szentírásban, hanem része egy nagyobb összefüggésnek. Ez a nagyobb összefüggés az, hogy Isten szövetséget kötött népével, s ebben a szövetségben ő cselekszik, ő a kezdeményező. Annak, hogy az ember adhat, visszaadhat valamit az Úrnak, teológiai, ezen belül szoteriológiai alapja van.

Az adományt adó ember azzal az Istennel áll szemben, akié minden, az egész teremtett világ, aki nem szorul az ember adományára: *...enyém az erdő minden vadja... Ha éhezném nem szólnék neked, mert enyém a világ és ami betölti* (Zsolt 50,7kk). Dávid előbb említett imája ugyanezt hangsúlyozza: *Tied, Uram a nagyság, a hatalom és a fenség, a ragyogás és a méltóság, bizony minden, ami a mennyben és a földön van! ... ki vagyok én és mi az én népem, honnan volt erőnk ilyen önkéntes adakozásra? Bizony, tőled van mindez, és csak azt adtuk neked, amit kezedből kaptunk. ...Ez az egész halom kincs, amelyet összeadtunk, hogy neked, a te szent neved tiszteletére templomot építsünk, a te kezedből való, és a tied lesz mindez!* (1Krón 29,10kk)

Ez a hatalmas Úr a szabadító Isten. Azért vannak ünnepek, s az ünnepeken azért nyílik lehetőség áldozatra, adományok adására, mert Isten valamit tett, szabadítást adott népének, kihozta őket Egyiptomból, beviszi Kánaán földjére ((Deut 16,1kk; Ex 34,23k). Ígéreteit beteljesíti, ő adja a földet (Lev 23,10), és megáldja a földet, hogy teremjen. Ajándékot aszerint kell vinni, amilyen áldást adott Isten (Deut 16,17).

Látjuk tehát, hogy az ószövetségi tanítás szerint az adakozó ember tette bele van ágyazva Isten csodálatos tetteinek kontextusába. Abba, hogy Isten *adott*, és adománya megelőzi az ember adományát. A törvény kitétele – *senki se jelenjék meg üres kézzel az Úr színe előtt* (Deut 16,16) – nem negatív parancs, hanem emlékeztetés a hálás válaszadásra. A második fogságból kiszabadult nép is ugyanezt élte át, bűneik megvallásában elismerik, hogy mindent Istentől kaptak (Neh 9), és elkötelezik magukat a szövetség mellett, az engedelmes életre, s ezen belül az Istennek szánt áldozatokra és adakozásra (Neh 10,33kk).

Az Újszövetség megerősíti az adakozásnak ezt a szoteriológiai alapját azzal, hogy Pál apostol a Krisztus-esemény kontextusába helyezi az adománygyűjtés ügyét: *Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok* (2Kor 8,9).

Az adakozás alkalmi és formái

Isten megelőző cselekvése adja az igazi alkalmat az adomány felajánlására. Az adakozás tehát mindig a hála megnyilvánulása. Az ünnep, azon belül az adakozás aktusa a hálaadással és örvendéssel párosul (Deut 16,10-11). *Hálaadással áldozz Istennek* – szól a zsoltáros (50,14); Pál is tisztázza, hogy a gyülekezet adománya *hálaáldozat és nem kényszerű adomány* (2Kor 9,5).

A rendszeres adakozás elsősorban az ünnephez, az Úr színe előtt való megjelenéshez kötődik. A mózesi törvények részletesen leírják az ünneptartás Isten által elrendelt menetét (*így ünnepelej, így emlékezz!*), van viszont négy visszatérő konkrét felszólítás, amely az ünnep egészére vonatkozik. Az első a munkaszünet megtartása, a második az összegyülekezés elrendelése, a harmadik az adakozás, az áldozat felajánlás fontossága, a negyedik pedig az örvendezésre és közösséggyakorlásra való felhívás (ld.: Lev 23,1kk; Deut 16,1kk).

Az adakozás tehát nem járulékos vagy esetleges eleme az ünnepnek, hanem az előfeltételek, a lényegi dolgok közé tartozik. Az ünnepre való készülés fontos része az adomány elkülönítése, „szentté tétele”. Az ember saját odaszánásának tükrözi az adakozás alkalmára való felkészülést. Azt, hogy az újszövetségi gyülekezetben is hasonló hangsúly került erre, jól mutatja Pál apostol utalása: *Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében* (2Kor 9,7).

A hétköznapok is adnak alkalmat az Isten iránti hála kifejezésére. Az elsőszülöttek, illetve a föld első termésének felajánlása (Ex 34,19.26; Lev 23,9kk) Isten életadó kegyelméért való hálaadás. Ugyanezt fejezi ki a tized és a fogadalmi adomány is (Deut 12,6). A szövegség rendjében Isten beteljesített ígéretére válasz az emberi ígéret és annak megtartása.

Az adakozás rendkívüli alkalmainak nevezhetjük azokat a fentebb már említett eseteket, amikor az egész nép, vagy a gyülekezet közösségét érintő gyűjtést hirdettek. Ilyen pl. Dávidnak a templom építésére, Jóásnak a templom javítására, Esdrásnak és Nehémiásnak az újjáépítésre hirdetett gyűjtése, illetve az újszövetségi gyülekezetek adománygyűjtése a jeruzsálemi gyülekezet javára.

Az adományok adásának sokféle formáját látjuk a Szentírásban. A legfontosabb az áldozat, amely a kultusznak nem pusztán egy eleme, hanem központi eseménye, az ószövetségi istentiszteletnek mintegy a lényege volt. Ez, mivel kötelező és előírt formája az adományadásnak, nem azonosítható a mai adakozás fogalmunkkal. Találkozunk állat- és terményáldozattal. Több helyen, pl. a Lev 23,37-ben látjuk az áldozat alfajainak felsorolását: égő-, étel-, véres- és italáldozat. Ide sorolható a tized is (Deut 14,22kk), mint kötelezően előírt adomány. Az áldozatok felajánlásánál Isten törvényének több előírása van, ezek közül a minőségi elvet emeljük ki, az oltárra csak tökéleteset, épet lehet hozni.

A Neh 10,33-ban pedig azt olvassuk, hogy a babiloni fogságból hazatértek kötelezik magukat arra, hogy évente egyharmad sekelt adnak Isten háza szolgálatára. Talán ebben az adakozási formában ismerhetjük fel az egyházfenntartói járulék ösét...

A kultuszi törvény (ld.: Lev 23,38) viszont olyan adakozási formákról is említést tesz, amelyekből inkább le lehet vezetni a mai adakozás-fogalmat. Ilyen

- az ajándék (*mittáná*, a *nátan* adni igéből),
- a fogadalmi adomány (*néder*, a *nádar* esküdni igéből)

- és az önkéntes áldozat (*nödábá*, a *nádab* készségesnek lenni igéből).

Ezeket egyrészt a spontaneitás, másrészt az önkéntesség motívuma köti egybe, arról az élethelyzetről van itt szó, amikor az egyén a maga akaratából Isten megtapasztalt kegyelmére válaszol. Ez az adakozási forma a későbbi korokban is kísérte Isten népe életét (vö.: 1Krón 29,5kk; Ezsdr 2,68, stb.).

Az Újszövetségben ugyanúgy megtaláljuk a kötelező áldozatokat, mint a személyesen befizetendő templomadót (Jézus maga is befizeti különös módot választva – ld.: Mt 17,24kk.) Viszont az önkéntes ajándékokról is esik szó, ilyen a korbán, áldozati ajándék, amelyről maga Jézus is tanít (Mk 7,11). Az első gyülekezetben az adakozás önkéntes és spontán, készség alapú – ezzel kapcsolatosan az apostolnak kérései és nem parancsai vannak (2Kor 8,8).

Az Úrnak szóló adakozás a Szentírásban sokszor egy kontextusba kerül a jótékonykodással, a rászoruló embertársak megsegítésével. Ez nem jelenti azt, hogy a kettő közé egyenlőségjel tehető. Jó tisztán látni a kettő különbségét, de jó azzal is tisztában lenni, hogy nem véletlenül kerül egymás mellé az Istennek szóló adakozás és az embert segítő alamizna.

Az Úrnak szánt áldozat valóban az Úré, sokszor meg kellett semmisíteni, vagy a szent hely szolgálói részesülhettek belőle Isten parancsa szerint. Az adakozásnak ez a vertikális vonatkozása mindig elsőbbséget élvez, de ezt követően több helyen látjuk, hogy megjelenik a horizontális vonatkozás is. Ilyen pl. a Lev 23, amely részletesen szól az Úrnak szánt áldozatokról, s a 22. versben arról rendelkezik Isten, hogy az aratás maradékát a nyomorultnak és jövevénynek ott kell hagyni.

Az Újszövetségben az Úr Jézus adakozás-kritikája pedig arról szól, amikor az önző ember a kettőt ki akarja egymással játszani (ld.: a korbán-kérdést, Mk 7,11; vö.: Mt 5,23k). Jézus szerint épp az irgalmasság gyakorlása hitelesíti az Istennek szánt adomány valódi értékét.

Az újszövetségi gyülekezet a kettő harmóniáját teremtette meg az elszegényedett jeruzsálemi gyülekezetnek gyűjtött adományok által. E harmónia jelenik meg a Zsid 13,16-ban is: *a jótékonyagságról és az adakozásról pedig el ne feledkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.*

Az adakozás módja és célja

Amikor az adakozás formáiról beszéltünk, már érintettük a *hogyan?* kérdését (önkéntesség, spontaneitás). E nyomon érdemes tovább haladnunk, mert a Szentírás komoly figyelmet szentel az adakozás módjának és az adakozó szándékának.

Első helyen az örömet, örvendezést, illetve a hálaadást kell említenünk. Maga az ünnep, amelyen történik az adományok odaadása, az öröm alkalma. Az ünneplés alapja Isten szabadító és megáldó tette, az adakozás, mint az ünnep szerves része, erre a tette adott emberi válasz. Aki ennek tudatában van, az örömmel ad, így adománya valóban hálaáldozat lesz, nem pedig kényszerű adomány (vö.: 2Kor 9,5). *Aki hálaadással áldozik, az dicsőít engem* (Zsolt 50,23). Az ilyen adakozásnak a következménye is öröm, hiszen Istennek is és az emberi közösségnek is örömet szerez. Erről számol be a szentíró a dávidi gyűjtéskor (1Krón 29,9: *és örült a nép az önkéntes adakozásnak... Dávid király is nagy örömmel örvendezett*) és erről ír Pál apostol a jeruzsálemi gyülekezetnek szánt adományok gyűjtése kapcsán (2Kor 8,2: *bőséges az ő örömük*).

Az önkéntesen adakozó Isten előtt is, és emberi viszonyok között is átéli azt a törvényszerűséget, amit Pál szerint maga Jézus fogalmazott meg: *nagyobb boldogság adni, mint kapni* (ApCsel 20,35). A másik jól ismert igében, amit Pál idéz (*a jókedvű adakozót szereti az Isten* 2Kor 9,7), a *híralosz* jelző szerepel, amely örvendezőt, szívest, jókedvűt jelent. Varga Zsigmond így fordítaná e helyet: *aki jó szívvel, jó v. örvendező lélekkel adakozik, azt szereti az Isten*. Itt is tetten érhető az adakozás és az öröm összetartozása.

Többször említi a Biblia a helyes adakozás módjaként a buzgóságot és a bőkezűséget. Mivel Isten áldása és kegyelme gazdagon árad népére, ezért a neki szóló válasz sem lehet kimért. Dávid is bőkezű önkéntes adakozást kér (1Krón 29,5), Pál is ezt mondja: *ebben az adakozásban is legyetek bőkezűek* (2Kor 8,7), sőt egy zsoltárt idézve így ír: *Bőkezűen osztott a szegényeknek, igazsága megmarad örökké* (9,9).

A bőkezűséget nem az adomány fizikális mennyisége jelenti. Fontos tanítást ad erről maga Jézus az özvegyasszony két fillérjéről szóló történetben. A gazdagok sok pénzt dobtak a perselybe, az özvegyasszony csak két fillért, Jézus szerint mégis *ez a szegény özvegyasszony többet dobott a perselybe* (Mk 12,43; Lk 21,3). A krisztusi számítás szerint a mindennél (egész vagyonnál) nem lehet több a sok, a fölösleg. Itt látjuk meg a bőkezűség titkát, amely a szív készségében van.

S ezzel eljutunk a *hogyan?* kérdésre adott legfontosabb válaszig. Az adakozásnak szív szerintinek kell lennie. Isten a szív tisztaságára, az adakozási szándék őszinteségére tekint.

A templomra gyűjtött adományok azért okoztak örömet, *mert tiszta szívvel, önként adakoztak az Úrnak* (1Krón 29,9). A képmutatás és színlelés lehetetlen, hiszen – szól Dávid imádsága – *Tudom, Istenem, hogy te a szíveket vizsgálod, és gyönyörködsz az őszinteségben. Én mindezt őszinte szívvel, önként adtam, és most örömmel látom, hogy önként adakozott neked néped, amely itt összegyűlt* (17). Pál tanításában is fontos a tisztaszívűség, mely az adakozás forrása (2Kor 8,2).

Ezekkel szemben az adakozás megcsúfolása a hazug áldozat, amelyet ostromoznak a próféták (Ézs 1,13; Mal 1,6-14). De ugyanígy félrevezető az adakozás képmutató, farizeusi módja, amely ellen Jézus annyit küzdött (Mt 6,2k; Mk 7,11). Pál is szól a szeretet nélküli adakozás haszontalanságáról (1Kor 13,3), de szíves adakozásra buzdítja a gazdagokat (1Tim 6,18) és szerénységre int minden adakozót (Róm 12,8).

Az adakozás végső célja a konkrét célok megvalósulásán túl az Úr dicsőítése. Ő fogadja el (*az Úr rátekintett* Gen 4,3k) vagy ő utasítja el az áldozatot. Ő tekint kedvesen a készséggel adakozóra (2Kor 9,7), és ő ítéli meg a képmutatót (Mt 6,2).

Hogy mennyire ez a végső cél, azt a dávidi és páli adománygyűjtésnél látjuk világosan. A templomépítésre összegyűjtött adományok felett Dávid Istent magasztaló imát mond, őt dicsőíti a készségért, lehetőségért és az adakozás eredményéért (1Krón 29,10kk). Amikor Pál az adakozásra buzdítja a korintusiakat, a végső érve az, hogy Isten dicsőítetik e szolgálat által. Így az adakozás az egész istentisztelet, illetve a teljes keresztyén élet célját hivatott megvalósítani: az Isten dicsőítését, az engedelmisséget és a Krisztus evangéliumáról való vallástételt (2Kor 9,13). Az adományadás titkosságára vonatkozó jézusi tanítás is (Mt 6,3-4) ezt húzza alá: adományunk Istennek szól, az ő dicsőségét szolgálja.

Gyakorlati teológiai vonatkozások

A Szentírásból merített példák és tanítások szerint érdemes átgondolni és újragondolni az adakozással kapcsolatos felfogásunkat, szokásainkat és tennivalóinkat.

Ekkleziasztikai (és ezzel együtt oikodometikai) feladatunk az egyházi pénzügyek, pénzkezelés teológiai átgondolása. A „minden Istené” elvnek és az adományok „visszaadás” jellegének hangsúlyozása lehet a kiindulópont. Ez teremtheti meg azt a felelőséget, amit a babiloni fogságból visszajött nép érzett: *Nem fogjuk elhanyagolni Istenünk házát* (Neh 10,40).

A pénzkezelés anomáliáira, a rossz szokások és a visszaélések okozta károokra az ige több helyen figyelmeztet: 1Kir 12,7kk – gyűlt a pénz a templomjavításra, de a papok maguknak tették el, e visszaélés megszüntetésére kellett a zárt persely, és a pénz rendszeres megszámlolása (10kk). A Neh 13,10kk pedig arról ír, hogy az előljárók nem fizették ki a lévitákat, ezért azok elszökdöstek szolgálatukból (vö.: 1Tim 5,17k) – a következmény: elhagyatott lett Isten háza.

A gyülekezeti pénzügyekre és adminisztrációra nézve örök szabály lehet, amit Pál mond az összegyűjtött adományok kezeléséről: *gondunk van a tisztességre nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is* (2Kor 8,21).

Liturgikai szempontból fontos átgondolni, hogy az adakozás jel, annak a jelképe, hogy az egész élet Istené, neki ajánljuk fel. Ezért az adakozásról szóló teológiai oktatást a Róm 12,1-gyel kell kezdeni: *okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek.*

Fel kell készíteni a leendő liturgusokat arra, hogy az adakozásra való felhívás nem a lelkipásztor kedvétől vagy a gyülekezet igényétől függ, hanem prófétai elemként az Isten igényének és akaratának kijelentéséről van szó. A verba solemnium körébe tartozó adakozás-felhívást mindig biblikus pontossággal és nyelvileg is helyesen kell megtenni.

A legfontosabb igék választékát az ágendák közlik, ezek közül itt is hadd szerepeljen néhány:

Mindenki aszerint vigyen ajándékot, amilyen áldást kapott... az Úrtól (5Móz 16,17)

Uram, ...bizony tőled van mindez, és csak azt adtuk neked, amit kezedből kaptunk (1Krán 29,14)

Aki hálaadással áldozik, az dicsőít engem (Zsolt 50,23)

Az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül (Péld 11,25)

Nagyobb boldogság adni, mint kapni (ApCsel 20,35)

Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok (2Kor 8,9)

Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert „a jókedvű adakozót szereti az Isten” (2Kor 9,7)

A jótékonyaságról és az adakozásról pedig el ne feledkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten (Zsid 13,16)

Magát az adakozás hogyanját is meggondolás tárgyává kellene tennünk, és egy új ágendában legalább lehetőségként ajánlani kellene az adományok istentisztelet közbeni összegyűjtését és a felettük való hálaadó imát. Mindenképpen olyan megoldásra kell törekednünk, ami az adakozást, ezt a papi elemet jobban integrálja az istentisztelet egészébe.

Homiletikai szempontból azt kell hangsúlyoznunk, hogy érdemes rendszeresen prédikálni az adakozás lényegéről. Maga Jézus vezet minket ebben, amikor „ügyet csinál” a tanítványok előtt az özvegyasszony két filléréből. Hasonlóan tesz Pál is, amikor az adománygyűjtésről olyan részletes, ószövetségi idézetekkel megalapozott tanítást ad. De jó példákért nem kell túl messzire mennünk az igehirdetés későbbi történetében sem. Kálvin és Ravasz László egy-egy igemagyarázatát hadd említsem itt.

Kálvin a Mk 12,41kk magyarázatánál nagyon világosan fogalmaz, az adakozás bibliai értelmét mintegy dióhéjba foglalva: „mindazt, amit az emberek Istennek felajánlanak, nem a külső becsük szerint kell értékelnünk, hanem a szív indulata szerint”. S a továbbiakban a textus kettős homiletikai hasznáról tesz említést: ez ige alapján bátorítani lehet a szegényeket, hogy ne szégyelljék a legkisebb adományt se, de figyelmeztetni lehet a gazdagokat, „hogy nem elegendő, ha ajándékozásban messze felülmúlják a közönséges és szegény embereket”.

Ravasz László 1939-ben a 2Kor 9,5-9-ről prédikált „*A jókedvű adakozót szereti az Isten*” címmel. Először felveti az adakozással kapcsolatos kérdéseket, félreértéseket, kifogásokat (felesleges, nincs sok haszna...). Majd tagolva mondandóját, arról beszél, hogy az adakozás Isten ajándéka, amelyet testvéri kezeken át akar adni. „Minden darab kenyérben és fillérben, amelyet jószívvel adtak, Isten áldása, gondolata és dicsősége megy tovább a világon.”

A következő gondolatban kifejti: „Isten ajándékából adunk ugyan, de böjttel kell, hogy adjunk”, ne a feleslegből, ne úgy, hogy észre sem vesszük. Az igazi, Istentől való adakozás az, hogy böjttel, lemondással adunk, de jókedvű adakozók vagyunk. Ez csak úgy történhet, ha hálából adunk, úgy adakozunk, hogy átéljük, Krisztusban megajándékozottak vagyunk. Végül az adakozás jutalmáról beszél az igehirdető: a jókedvű adakozót *szereti az Isten*. „Isten szeretete nem változik, de Isten változatlan szeretetét az adakozással fedezzük fel, ismerjük meg, és tesszük a magunk életére nézve kibeszélhetetlen ajándékká”.

Az ilyen tiszta, biblikus igehirdetések hatékonyan segíthetik a gyülekezeteket az adakozás értelmének és céljának megértésében.

Diakónikai szempontból a tisztánlátás érdekében meg kell húzni a határokat és ki kell jelölni a közös területeket az adakozás és az alamizsnálgondás között, ahogy erre már utaltam fentebb is. Nagy az elvárás a világ részéről abban a tekintetben, hogy az egyház elsősorban karitatív, jótékonyági területeken jeleskedjen. Sokan szinte azonosítják az egyház munkáját a jótékonyossággal. A dolgok összemosása nem lehet célunk. Az anyaszentegyház semmiféle immanens alapú, humanista elveken nyugvó jótékonyosságra nem kapott küldetést. Persze, az sem lehet a küldetése, hogy önmagáért való istentiszteletet végezzen, illetve, hogy az Isten tiszteletének és az embertárs szeretetének parancsát egymással kijátssza, ahogy erre Jézus a korbán-kérdésnél figyelmeztet (Mk 7,11k).

Ha megértjük az ige alapján, hogy Isten dicsőítése mindenek felett való, akkor és csak akkor leszünk képesek megérteni, hogy mennyire az Úrtól való küldetés a szegények, jövevények, rászoruló felkarolása és támogatása. A diakónikának segítenie kell abban, hogy eljussunk a Zsid 13,16 megértéséig és hiteles gyakorlásáig.

Befejezés

Az elején az adakozás körüli értetlenségekről és félreértésekről szoltam. Abban a reményben fejezem be e rövid áttekintést, hogy a bibliai összefüggések feltárása, és a gyakorlati teológiai következtetések rövid megfogalmazása segíthet abban, hogy helyére kerüljön gondolkodásunkban, kegyességi, valamint istentiszteleti elveink és gyakorlatunk rendszerében az adakozás.

Az adakozás nem pénzgyűjtés, nem világi elem, nem az istentisztelet járulékos része. Az adakozásban az valósul meg, amit Isten az ember életétől és istentiszteletétől vár: az Úr dicsőségének szolgálata. Kálvin két fő részre osztotta az istentisztelet elemeit, az ige(hirdetés) és az imádság cselekményére. Isten kijelentése, megszólító szava az ige, ezzel szemben az emberi válasz az imádság. E körbe sorolta az adakozást, amelyről ezt mondta: *cselekvő imádság*.

E köbe véshető megfogalmazás megértése és megvalósítása egyházi életünk megújulásának egyik záloga.

Dr. Kádár Ferenc

Főbb irodalom:

- Anderson, Bernhard W.: The Living World of the Old Testament, Longman Group, Essex UK, 1991.
- Bartha Tibor, szerk: Keresztyén bibliai lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993.
- Vriezen, Th. C.: An Outline of Old Testament Theology, Oxford. Basil Blackwell, 1958.
- Kálvin János Magyarázata Mt, Mk, Lk összhangba hozott evangéliumához, III. kötet, Sylvester Nyomda, Budapest, 1941.
- Nagy Sándor Béla: A református istentisztelet Kálvin felfogása szerint, Debrecen, 1937.
- Ravasz László: A jókedvű adakozót szereti az Isten, prédikáció, in: Isten rostájában, Franklin Társulat, Budapest, 1941. 270-277.
- Varga Zsigmond: Újszövetségi görög-magyar szótár, Ref. Zsinati Sajtóosztály, Budapest, 1992.